

Hyvinvointilautakunta

Aika 14.02.2017 klo 17:00 - 19:40

Paikka Kaupungintalo, Vallinkoski (h. 138)

Käsitellyt asiat

§	Otsikko	Sivu
20	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	50
21	Pöytäkirjantarkastajien valinta	51
22	Tiedoksiannot lautakunnalle	52
23	Hyvinvointilautakunnan lausunto keskimmäisen koulukeskuksen sijainnista	53
24	Koulukeskusten johtamisrakenne	57
25	Hyvinvointilautakunnan osavuosisikatsaus 3/3 2016	64
26	Hyvinvointi- ja koulutuspalvelujen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko vuodelta 2016	65
27	Viranhaltijapäätökset	67
28	Saapuneet kirjeet	68
29	Tilannekatsaus International Baccalaureate (IB) -lukion tilanteeseen	69

Hyvinvointilautakunta**Aika** 14.02.2017 klo 17:00 - 19:40**Paikka** Kaupungintalo, Vallinkoski (h. 138)**Osallistujat**

Läsnä	Urpalainen Anu Siitonen Arto Airas Mikko Id Lahja Kainulainen Toni Kuikka Tuija Kuvaja-Kukkonen Marjut Kärmeniemi Ritva Porrasmäki Ari Seppälä Matti	puheenjohtaja varapuheenjohtaja jäsen jäsen jäsen jäsen jäsen jäsen jäsen jäsen	Poistui klo 19.10 § 27
Poissa	Helmikallio Saska Valtasola Harri	jäsen palvelujohtaja, elämänlaatu palvelut	Ei varajäsentä
Muut osallistujat	Tossavainen Emmi Pentikäinen Markku Ellonen Hanna-Kaisa Salovuori Tuula Jurvanen Leena Kujala Arja Leinonen Minna Rovio Minna Urpalainen Jouni	nuorisovaltuuston edustaja kh:n edustaja hyvinvointijohtaja talous- ja hallintopäällikkö sihteeri hyvinvointikoordinaattori varhaiskasvatuksen ja nuorten palveluiden palvelujohtaja vt.palvelujohtaja, lapset ja nuoret henkilöstöpalvelupäällikkö	Poistui klo 17.30 § 24

AllekirjoituksetAnu Urpalainen
puheenjohtajaLeena Jurvanen
sihteeri**Käsitellyt asiat** 20 - 29**Pöytäkirjan tarkastus**

Tuija Kuikka

Ritva Kärmeniemi

Pöytäkirja yleisesti nähtävillä

22.2.2017 klo 9.00 - 15.00 Imatran kaupungin asiakaspalvelupiste

---

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

HVLTK § 20

Päätös: Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjantarkastajien valinta

HVLTK § 21

Päätös: Valittiin pöytäkirjantarkastajiksi Tuija Kuikka ja Ritva Kärmeniemi.

Tiedoksiannot lautakunnalle

HVLTK § 22

1. Kaupunginhallituksen lautakuntaan nimeämän edustajan tiedoksiannot

Hissiterveiset viety kaupunginhallitukselle. Kaupunginhallitus päätti eilen kokouksessaan, että Vuoksenniskan koulukeskuksen uudisrakentaminen toteutetaan yhdessä vaiheessa.

2. Nuorisovaltuuston edustajan tiedoksiannot

Ei tiedotettavaa, seuraava nuvan kokous on 21.2.2017.

3. Vanhusneuvoston edustajan tiedoksiannot

Vanhusneuvostossa on pohdittu ikääntyvien asumista, asuntojen kysyntä ei kohtaa tarjontaa. Valtakunnassa on havaittu nousevana trendinä perhehoito.

4. Vammaisneuvoston edustajan tiedoksiannot

Ei tiedotettavaa.

5. Osallistu ja vaikuta -ryhmän edustajan tiedoksiannot

Ei tiedotettavaa.

6. Kutsu vierailulle Imatran yhteislukioon

Vierailu Imatran yhteislukioon on torstaina 16.3.2017 aamupäivällä.

7. Kosken koulun tilanne

Hyvinvointikoordinaattori Arja Kujala

8. Kerhokeskus Koskiksen tilanne

Hyvinvointikoordinaattori Arja Kujala

9. Imatran toimitilajärjestelyt/EKSOTE

Hyvinvointikoordinaattori Arja Kujala

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

Hyvinvointilautakunnan lausunto keskeimmäisen koulukeskuksen sijainnista

1551/12/00/01/2016

HVLTK § 23

Valmistelijat: Hanna-Kaisa Ellonen, Harri Valtasola

Taustaa

Imatran kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 16.11.2015 § 89 kaupungille uuden, "Imatra tekee tulevaisuuden" -kaupunki-strategian. Kaupunginhallitus on asettanut päätöksellään 23.11.2015 § 285 strategiaan perustuvat kehittämiskorit, joissa tehtävän valmistelun perusteella tehtiin strategian toimeenpano- ja kehittämislinjaukset myöhemmin vuoden 2016 aikana. Kouluverkko-kehittämiskorille määrittelemässä toimeksiannossaan kaupunginhallitus edellytti ns. kolmen kampuksen mallin tarkastelua.

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 24.10.2016 (§68), että tulevaisuuden koulu- ja päiväkotiverkkoa kehitetään Imatralla ns. kolmen koulukeskusmallin mukaisesti. Kukin koulukeskus koostuu esiopetuksesta ja perusopetuksen yhtenäiskoulusta.

Valtuuston päätös linjaa, että koulukeskukset sijoittuvat kaupunkiin maantieteellisesti siten, että pohjoisessa on yksi (Vuoksenniskan koulukeskus), etelässä on yksi (Kosken koulukeskus) ja kaupungin keskiosassa on yksi (Mansikkalan koulukeskus).

Edelleen valtuuston päätös linjaa, että koulukeskusten fyysisen yhdistymisen jatkovalmistelussa ns. Mansikkalan koulukeskus toteutetaan ensivaiheessa käynnistäen jatkoselvitykset koulukeskuksen sijoittumisen ja toteutuksen osalta ottaen huomioon nykyisten väliaikaisen moduulien vuokrasopimuksen päättymisaikataulu sekä mahdollinen elinkaarimallilla toteutettava yksikkö yhdessä keskitetyn vuorohoidon yksikön toteutuksen kanssa.

Vaihtoehtojen selvittäminen ja asian käsittely

Hyvinvointilautakunnan ja kaupunginhallituksen yhteisessä tapaamisessa 13.12. nostettiin esille kuusi vaihtoehtoista sijaintia Mansikkalan koulukeskukselle. Näiden vaihtoehtojen pohjalta kaupunkikehitys- ja hyvinvointi- ja koulutuspalvelut valmistelivat omien vastuualueidensa näkökulmista lisäselvityksiä, ja selvitykset käytiin läpi kaupunginhallituksen ja molempien lautakuntien yhteisessä tapauksessa 10.1.2017.

Molempien vastuualueiden asiantuntijoiden selvittämät vaihtoehdot olivat:

1. Pappilanpelto
2. Pässiniemi, eli nykyisen koulun sijainti
3. Särmiö
4. Tainionmäki
5. Tietäjänkatu
6. Virranpuisto

Tilaisuudessa käydyn keskustelun perusteella realistisiksi koulukeskuksen sijaintipaikoiksi erottuivat Pässiniemen alue, jossa sijaitsee Mansikkalan käytöstä poistettu koulu ja ns. Tainionmäen alue, jossa nykyisin sijaitsee Tainionkosken koulu.

Kaupunkikehityslautakunta käsitteli asiaa kokouksessaan 24.1.2017 (§8). Kaupunkikehityslautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että Imatran ns. keskimäinen koulukeskus sijoitetaan Pässiniemeen Koulukadun, Karjaportinkadun, Ruokosuonkadun ja Tainionkoskentien väliselle korttelialueelle, jossa sijaitsee Mansikkalan käytöstä poistettu koulu, ja että kaupunkikehitysjohtaja tai kaupungingeodeetti valtuutetaan hankkimaan korttelin kaakkoisosassa sijaitseva, yksityisessä omistuksessa oleva kiinteistö 153-11-3-12 osaksi yhtenäiskoulun korttelia sekä allekirjoittamaan hankintaan liittyvät asiakirjat.

Kaupunginhallitus käsitteli 30.1.2017 (§26) Innovaatioyhteistyön aloittamista Stora Enso Wood Products Oy Ltd:n kanssa. Pöytäkirjassa todetaan, että ”Imatran kaupunki (kaupunki) ja Stora Enso Wood Products (Stora Enso) ovat keskustelleet innovaatioyhteistyön mahdollisuudesta hyödyntää kehitteillä olevaa Stora Enson Eco School -konseptia yhteisessä pilottihankkeessa Mansikkalan yhtenäiskoulussa.

Eco School -konseptin mukaisesti koulurakennus suunnitellaan alusta lähtien edistämään tutkimista, kokeilua, innostumista ja onnistumista - hyödyntäen uusinta suomalaista pedagogista osaamista. Hankkeessa yhdistetään eri suunnittelualat mahdollistamaan terveellinen ja turvallinen kestäväkehityksen mukainen oppimisympäristö.”

Edelleen tekstissä tuodaan ilmi, että ”Imatran on aikomus rakentaa Mansikkalaan yhtenäiskoulu elinkaarihankkeena. Tavoitteena on ekologinen koulu, joka tarjoaa laadukkaan, terveellisen, viihtyisä, osallistavan ja esteettömän oppimista sekä työskentelyä tukevan ympäristön. Rakennuksen tulisi lisäksi olla elinkaarikustannuksiltaan edullinen ja muuntojoustava vastaten tulevaisuuden tarpeisiin.”

Hallitus päätti suhtautua myönteisesti Stora Enson esityksiin uuden koulurakennuksen rakentamiseksi Imatran Mansikkalan alueelle esityksen mukaisen konseptin pohjalta.

Vaihtoehtojen vertailu hyvinvointi- ja koulutuspalveluiden näkökulmasta

Hyvinvointi- ja koulutuspalveluiden näkökulmasta vaihtoehtoja vertailtiin Mansikkalan koulun suunnittelualueella asuvien lasten koulumatkojen pituuden ja turvallisuuden näkökulmasta. Molemmat selvitykset ovat liitteenä.

Koulumatkojen näkökulmasta Mansikkalan suunnittelualueen keski-osissa sijaitsevissa tonttivaihtoehdoissa (esim. Särmiö) koulumatkat jakautuvat alueella asuvien lasten osalta tasaisemmin kuin suunnittelualueen reunoilla olevien tonttien (esim. Pässiniemi, Tainionkoski) osalta. On kuitenkin hyvä huomioida, että koulumatkojen keskipituksissa ei ole merkittävää eroa. Vastaavasti kaikki vaihtoehdot edellyttävät toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi yhtenäiskoulua varten.

Mahdollinen innovaatioyhteistyö Stora Enson kanssa, hankkeen toteuttaminen elinkaarimallilla, sekä yhtenäiskoulun, varhaiskasvatusyksikön ja mahdollisesti myös lukion sijoittuminen fyysisesti samaan rakennuskokonaisuuteen, puoltavat riittävän suurta tonttia, jossa hanke on mahdollista toteuttaa uudisrakennuksena. Näiden perusteiden näkökulmasta Pässiniemi ja Särmiö ovat optimaalisimmat vaihtoehdot.

Alueella toimivien koulujen (Mansikkalan koulu, Linnalan koulu ja Tainionkosken koulu) rehtorit ovat antaneet kannanottonsa vaihtoehdoista (liitteenä). Pässiniemi saa vaihtoehdoista eniten kannatusta, joskin Tainionkosken koulun rehtori näkee Tainionkoskessa monia vahvuuksia. Mansikkalan koulukeskuksen suunnittelualueen rehtori Arto Sikiö tuo lausunnossaan (liitteenä) esille, että koulun sijoittumisessa on hyvä huomioida, että oppilaat jakaantuisivat luonnollisesti kolmeen eri yläkouluun ja koulumatkat olisivat tasapuoliset. Mm. näistä näkökulmista hän kannattaa Särmiötä koulukeskuksen sijaintina.

Myös Imatran yhteistyölukion rehtorin kannanotto on liitteenä. Hän pohtii vaihtoehtoja oletuksesta, että lukio sijoittuisi Mansikkalan koulukeskuksen yhteyteen. Rehtorin lausunnon pohjalta lukion näkökulmasta Pässiniemi tai Tietäjänkatu olisi paras sijainti koulukeskukselle.

Yhteenvetona voidaan todeta, että tarkastelluista vaihtoehdoista Pässiniemi ja Särmiö vastaisivat parhaiten koulukeskuksen tontille ja sijainnille asetettuihin vaatimuksiin. Särmiön osalta alueella asuvien lasten koulumatkat jakautuisivat tasaisemmin, mutta toisaalta tontti sijaitisi keskellä kauppakeskittymää, mikä asettaisi omat haasteensa koulutoiminnalle. Pässiniemeä puoltavat alueella toimivien rehtoreiden lausunnot ja hyvät liikenneyhteydet.

Hyvinvointijohtajan ehdotus:

Hyvinvointilautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle että Mansikkalan koulukeskus sijoitetaan Pässiniemeen paikalle, jossa sijaitsee Mansikkalan käytöstä poistettu koulu.

Lautakunta ottaa tässä vaiheessa kantaa ainoastaan koulu-keskuksen sijaintiin. Koulukeskuksen toteutuksen aikataulusta ja mahdollisesta vaiheistuksesta päätetään myöhemmin erikseen.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Koulukeskusten johtamisrakenne

1551/12/00/01/2016

HVLTK § 24

Valmistelija: Hanna-Kaisa Ellonen

Taustaa

Imatran kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 16.11.2015 § 89 kaupungille uuden, ”Imatra tekee tulevaisuuden” -kaupunki-strategian. Kaupunginhallitus on asettanut päätöksellään 23.11.2015 § 285 strategiaan perustuvat kehittämiskorit, joissa tehtävän valmistelun perusteella tehtiin strategian toimeenpano- ja kehittämislinjaukset myöhemmin vuoden 2016 aikana. Kouluverkko-kehittämiskorille määrittelemässä toimeksiannossaan kaupunginhallitus edellytti ns. kolmen kampuksen mallin tarkastelua. Lisäksi koulu-/opetuspalveluiden ja nuorisopalveluiden kehittämiskorille annetussa tehtävänannossa tavoitteeksi asetettiin ”luoda toiminta- ja johtamismalli, joka perustuu ns. kolmen kampuksen toimintamalliin (ml. Itä-Suomen koulu), että kutakin kampusta johtaa yksi rehtori, ja kokonaisuutta lasten ja nuorten palveluiden päällikkö”.

Imatran kaupunginvaltuuston päätöksen 24.10.2016 § 68 mukaan Imatralle muodostetaan kolme koulukeskusta, jotka koostuvat esiopetuksesta ja perusopetuksesta. Koulukeskukset sijoittuvat maantieteellisesti siten, että pohjoisessa on yksi (Vuoksenniskan koulukeskus) ja kaupungin keskiosassa yksi (ns. Mansikkalan koulukeskus) sekä etelässä yksi (Kosken koulukeskus).

Kaupunginvaltuuston päätös 24.10.2016 § 68 on edellyttänyt, että päätöksessä tarkoitetut koulukeskukset perustetaan viipymättä yhdistämällä koulut hallinnollisesti kolmeksi keskuksi.

Koulukeskusten muodostaminen

Lasten ja nuorten palvelujohtaja on päätöksellään (§2/2017) päättänyt hallinnollisesta yhdistämisestä:

”Hallinnollisesti koulukeskukset perustetaan yhdistämällä koulut kolmeksi kokonaisuudeksi. Yhdistäminen ja kolmen keskuksen perustaminen tehdään 1.8.2017 seuraavasti:

Vuoksenniskan koulukeskus koostuu Vuoksenniskan koulusta (1-9), Kaukopään koulusta (1-6) sekä Virasojan koulusta (1-6).

Ns. **Mansikkalan koulukeskus** koostuu Mansikkalan koulusta (7-9), Linnalan koulusta (1-6) sekä Tainionkosken koulusta (1-6).

Kosken koulukeskus koostuu Kosken koulusta (1-9), Imatrankosken koulusta (1-6) sekä Meltolan koulusta (1-6).

Esiopetuksen osalta hallinnollinen yhdistyminen tapahtuu vuoden 2018 aikana.”

Hyvinvointijohtajan viranhaltijapäätöksessä (§1/2017) linjataan, että ”Kullekin koulukeskukselle valitaan johtava rehtori. Johtavien rehtoreiden nimitysprosessi on tarkoitus käynnistää keväällä 2017.” Edelleen em. viranhaltijapäätöksessä todetaan että ”kaupunginvaltuuston päätöksellään 24.10.2016 § 68 linjaaman kolmen koulukeskuksen mallin mukainen Imatran kouluverkon kehittämistyö toteutetaan myöhemmin tämän vuoden aikana valittavien koulukeskusten johtavien rehtoreiden johdolla. Kaupunginvaltuuston päätöksen taustalla olleen selvityksen mukaisesti koulukeskusten painotuksia ja profiloitumista kehitetään seuraavasti:

Kosken koulukeskus: kielet ja kansainvälisyys, sekä yhteistyö Itä-Suomen koulun kanssa

Mansikkalan koulukeskus: musiikki ja liikunta

Vuoksenniskan koulukeskus: luonto, erityisoppilaiden luokkamuotoinen opetus

Toteutus voidaan tarpeen vaatiessa tehdä vaiheittain sitä mukaa kun koulukeskukset siirtyvät yhteisiin tiloihin. Siirtymävaiheessa painotuksiin voidaan johtavan rehtorin päätöksellä siirtyä aloittava luokka-aste kerrallaan tai muulla tarkoituksenmukaisella järjestelyllä.”

Esitetty koulukeskusten johtamisrakenne

Kaupunginhallituksen koritehtävänannossa lähtökohtana oli, että kutakin yhtenäiskoulua johtaisi yksi rehtori. Näiden kolmen johtavan rehtorin tehtävänä tulee olemaan koulukeskuksen toiminnan, talouden ja kehittämisen johtaminen. Keskeisessä roolissa ovat myös yhteisen toimintakulttuurin rakentaminen aiemmin varsin itsenäisinä toimineiden toimipisteiden välille ja pedagoginen johtaminen uuteen opetussuunnitelmaan siirryttäessä ja digitalisaation edetessä. Koulukeskusten rakennushankkeiden osalta johtavilta rehtoreilta odotetaan vahvaa pedagogista ja taloudellista visiota uudentyyppisten koulutilojen mahdollisuuksista.

Yhtenäiskoulujen johtavat rehtorit osallistuvat Imatran opetustoiminnan johtotiimiin ja kaupungin yhteisten käytänteiden ja hankkeiden suunnitteluun. Tiimiin kuuluvat hyvinvointijohtaja, perusopetuksesta vastaava palvelupäällikkö, johtavat rehtorit, esiopetuksesta vastaava palvelupäällikkö, ja lukion rehtori.

Kuhunkin koulukeskukseen valitaan lisäksi virka-apulaisrehtori vastaamaan koulukeskuksen käytännön arjesta.

Lisäksi kullekin koulukeskukselle valitaan rehtoria avustava opettaja. Tässä tehtävässä työskentelevälle opettajalle voidaan sisällyttää tehtävänkuvaan 9-16 viikkotuntia muita "opetusvelvollisuuksiin luettavia tehtäviä". Nämä työt ovat suunnittelu-, kehittämis- tai hallintoon liittyvä erikseen määrätty tehtävä. Tehtävät voidaan sopia yhteistyössä esimiehen kanssa.

Näin kussakin koulukeskuksessa työskentelee johtava rehtori, apulaisrehtori ja rehtoria avustava opettaja. Erityisesti siirtymävaiheessa, kun koulukeskukset toimivat vielä useissa toimipisteissä, huolehditaan, että kussakin toimipisteessä toimii joku koulukeskuksen johtajista.

Koulukeskuksen arjen asioiden suunnittelu ja päätösvalta viedään tiimeille eli koko henkilöstölle; apulaisvirkarehtori ohjaa ja organisoii tätä toimintaa. Näin arjen johtaja on läsnä, ja yhteistyössä henkilöstön kanssa vie sovittuja asioita eteenpäin. Tämä lisää entisestään työn mielekkyyttä, koska käytännön asioiden päätösvalta on jokaisella tiimillä.

Esitetyssä johtamisrakenteessa Imatran perusopetuksen johtajatehtävissä olevien määrä laskisi neljästätoista yhdeksään johtajaan. Kuusi (kolme johtavaa rehtoria ja kolme apulaisrehtoria) toimisivat rehtorin virassa. Loput kolme olisivat opettajia joilla olisi hallinnollisia tehtäviä opettajan tehtävien lisäksi. Myös johtamisrakenteen arvioidut palkkakustannukset todennäköisesti laskisivat (henkilöstöhallinnon laatima selvitys esitellään kokouksessa).

Johtamisrakenteen aiempi käsittely

Kuten aiemmin todettiin, koulu-/opetuspalveluiden ja nuorisopalveluiden kehittämiskorille annetussa tehtävänannossa tavoitteeksi asetettiin "luoda toiminta- ja johtamismalli, joka perustuu ns. kolmen kampuksen toimintamalliin (ml. Itä-Suomen koulu), että kutakin kampusta johtaa yksi rehtori, ja kokonaisuutta lasten ja nuorten palveluiden päällikkö".

Johtamismallin muutosta on valmisteltu kevästä 2016 alkaen "Toimiva kampusmalli 2026" -palveluverkkoselvityksen osana. Imatran kaupungin verkkosivuilla 6.6.2016 julkaistun palveluverkkoselvityksen sivulla 26 tuodaan esille, että "Lähtökohtana on, että kampusmallista riippumatta kukin kampus olisi hallinnollisesti 1 koulu, jota johtaisi kampusrehtori. Kampuksella olisi vain yksi budjetti / resurssit (sis. tuntikehys, erityisopetus, avustajat), yksi vuosisuunnitelma ja yksi henkilökunta. Kampusrehtorin tukena virka-apulaisrehtori, sekä sateliiteissa vastuuopettaja, sekä johtamistiimi."

Työryhmä raportoi selvityksen etenemisestä kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle korityöskentelyn edetessä keväällä 2016 ja luovutti loppuraporttinsa kaupunginhallitukselle 6.6.2016.

Loppuraportti julkaistiin heti 6.6.2016 kaupungin verkkosivuilla (www.imatra.fi/palveluverkkoselvitys) ja palautekanavat avattiin sekä kaupungin verkkosivuilla, otakantaa.fi –palvelussa että kaupungin asiakaspalvelussa.

Palveluverkkoselvitystä esiteltiin kesän ja alkusyksyn aikana keskeisille sidosryhmille. Avoimia keskustelutilaisuuksia järjestettiin kolme kappaletta (24.8. Kosken koululla, 25.8. Tietäjäntalolla ja 30.8. Vuoksenniskan koululla). Lasten parlamentti, nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto antoivat selvitykseen lausuntonsa. Alakoulujen oppilaskuntien hallitukset ja yläkoulujen oppilaskunnat vastasivat heille aiheesta osoitettuihin kyselyihin. Lukion oppilaskunta antoi asiasta lausuntonsa. Myös koulujen ja päiväkotien henkilökunnalle ja vanhempaintoimikunnille annettiin mahdollisuus antaa lausuntonsa asiasta. Palautetta antoivat myös mm. asukasyhdistykset.

Kullakin koululla järjestettiin erilliset kuulemistilaisuudet, mihin myös luottamusmiehet osallistuivat. Kukin koulu toimitti kirjallisesti lausuntonsa.

Palveluverkkoselvitystä sekä jatkovalmistelulinjauksia on käsitelty loppuraportin julkaisun jälkeen kahdessa valtuustoseminaarissa: 20.6.2016 ja 29.8.2016. Hyvinvointilautakunta antoi lausuntonsa 27.9.2016. Kaupunginhallitus käsitteli asiaa 10.10.2016 ja kaupunginvaltuusto teki päätöksensä 24.10.2016.

Hyvinvointilautakunta keskusteli koulukeskusten hallintomallista 15.11.2016 kokouksessaan.

Koulukeskusten suunnitteluohjelmien, Minna Rovio, Lasse Tiilikka ja Arto Sikiö, selvitys 6.2.2017

"Esitetyssä mallissa johtajisto vähenisi 14 henkilöstä 6 rehtoriin ja kolmeen heidän apunaan toimivaan opettajaan. Jotta tämä jäljelle jäävä henkilöstö voisi toimia ja toteuttaa perusopetuslain vaatimaan laadukasta opetusta, on taattava vähintään alla olevan mukainen johtamisrakenne.

Johtavan rehtorin ja virka-apulaisrehtorin työnkuvat

Johtava rehtori hoitaisi hallintoa, suuria linjoja. Hänen tehtävänään olisi toiminnan, talouden ja koulukeskusten kehittämisen johtaminen. Pääpainona tulisi olla yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen. Tulevina vuosina tärkeäksi asiaksi nousee uusien ja vanhojen rakennusten fyysisen oppimisympäristön rakentaminen ja uudistaminen. Yhteistyö ja kehittäminen kasvatus- ja opetuspalveluiden johtotiimissä olisi osa johtavan rehtorin työtä.

Apulaisvirkarehtori hoitaisi päivittäisen arjen sujumisen ja pedagogisen lukuvuosisuunnittelun. Toimisi lähiesimiehenä opettajille ja ohjaajille. Hän hoitaisi yhteistyön huoltajiin ja olisi lähellä oppilaan arkea. Koulukeskuksen johtamismallissa arjen asioiden suunnittelu ja päätösvalta vietäisiin tiimeille eli koko henkilöstölle, apulaisvirkarehtori ohjaisi ja organisoisi tätä toimintaa.

Opettaja, jolle määrätään opetusvelvollisuuteen kuuluvat muut tehtävät. Nämä opettajat vastaisivat tiimien/solujen toiminnan suunnittelusta, kehittämisestä ja vetämisestä. Koulukeskukset rakentuisivat tiimi/solurakenteeksi, jossa olisi mukana kaikki opettajat, mutta tämä opettaja koordinoisi sen tiimin/solun toimintaa, osittain myös taloudellisesta resurssien määrittämisestä, opetusvälineistön ja tilojen osalta.

Tällä johtamismallilla uskoisimme toiminnan järjestyvän, kun vastuut ja toimenkuvat ovat selkeät, ja riittävä määrä resurssia erityisesti siirtymävaiheessa n.3-5 vuotta.

Perusopetuksen esimies hyvinvointipalvelut

Perusopetus on yksi kaupunkimme suurin palvelualue. Sen ympärillä ja siinä on tapahtumassa isoja palvelurakenteen uudistuksia uusien koulukeskusten sekä erilaisten rakennusten peruskorjauksia sekä uudisrakentamista. Suunnittelua ja kehittämistyötä on paljon, joten koemme tarvitsevamme osaavan ja asiantuntevan perusopetuksen esimiehen johtaville rehtoreille. Yhteinen tiimi tässäkin vahvistaa sekä perustoimintaa että uuden kehittämistä."

Yhteistyö Itä-Suomen koulun kanssa

Vs. palvelujohtaja Minna Rovion ja Itä-Suomen koulun johtava rehtori Katri Anttilan selvitys 7.2.2017

"Kosken koulun johtava rehtori ohjaa ja hallinnoi kaupungin ja Itä-Suomen koulun välillä erikseen tehdyn sopimuksen mukaisesti Itä-Suomen koulun toiminnallisuutta siten, että yhteiseksi tavoitteeksi asetetut tilojen ja resurssien käyttöön liittyvät synergiaedut saadaan toteutettua tarkoituksenmukaisimmalla tavalla."

Henkilöstöpalvelupäällikkö Jouni Urpalaisen selvitys 9.2.2017

"Viranhaltijoiden asema määräytyy kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (KVhL, 304/2003) mukaisesti. Koulukeskusten johtamisjärjestelmän virkajärjestelyihin liittyen menettelyvaihtoehtoja on kaksi: virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen tai viranhaltijan siirtäminen toiseen virkaan.

Virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta säädetään kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (myöhemmin KVhL) 23 §:ssä. Toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen ottamisesta päättävä kunnan viranomaisen voi varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuuluksi päättää, että viranhaltijan virantoimitusvelvollisuutta muutetaan, jos toiminnan uudelleen järjestely tai muu perusteltu syy sitä edellyttää. Muutos voi koskea mm. tehtävien sisältöä (lisääminen/vähentäminen) tai virantoimituksen suorituspaikkaa. Lähtökohtana on toiminnan ja virkatehtävien sopeuttaminen muuttuviin tilanteisiin, tarpeisiin ja olosuhteisiin tai että muu perusteltu syy edellyttää virantoimitusvelvollisuuden muuttamista.

Mikäli toiminnan tai hallinnon uudelleenjärjestelyt merkitsevät niin laajoja viranhaltijan tehtävien muutoksia, että virka voidaan katsoa sisällöltään ja luonteeltaan uudeksi, virka tulee yleensä lakkauttaa ja perustaa uusi virka. Tällöin viranhaltijan asema määräytyy KVhL 37 §:n mukaisesti

Viranhaltijan pysyvä siirto toiseen virkaan merkitsee myös poikkeamista normaalista hakumenettelystä ja säännökseen perustuva siirto on aina kunnan sisäinen järjestely. Kun siirto katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, viranhaltija voidaan siirtää toiseen virkasuhteeseen, jonka kelpoisuusvaatimukset hän täyttää ja jota voidaan pitää hänelle sopivana (KVhL 24 §). Menettely edellyttää, että viranhaltijan asema toistaiseksi otettuna tai määräaikaisena viranhaltijana ei muutu ja hänen varsinainen palkkansa ei alene taikka hän on antanut siirtoon suostumuksensa. Siirron perusteena on oltava toiminnan tai tehtävien uudelleenjärjestelyyn liittyvä perusteltu syy.

Jokaisessa tapauksessa ennen päätöstä virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta tai siirtoa toiseen virkaan viranhaltijalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi muutoksen perusteista. Mikäli viranhaltijan tehtävät tai asema muutoin muuttuvat merkittävästi, asia on käsiteltävä yhteistoimintamenettelyssä. Yhteistoimintamenettely ja KVhL:n mukainen kuuleminen voidaan yhdistää."

Hyvinvointijohtajan ehdotus:

Hyvinvointilautakunta hyväksyy edellä kuvatun johtamisrakenteen ja päättää, että johtamisrakenteen toteuttamisen edellyttämät tehtävien uudelleenjärjestelyt kaupungin sisäisin järjestelyin käynnistetään siten, että uuden johtamisrakenteen mukainen organisaatio on nimetty ja virkajärjestelyt saatettu loppuun 31.5.2017 mennessä.

Lautakunta esittää hallitukselle, että hallitus perustaa kolme koulukeskuksen johtavan rehtorin virkaa ja kolme koulukeskuksen apulaisrehtorin virkaa alkaen 1.8.2017. Lakkautettavat virat saatetaan kaupunginhallituksen päätettäväksi erikseen keskitetysti kun johtamisrakenteen muutoksesta aiheutuvat virkajärjestelyt ovat selvinneet.

Päätös: Hyväksyttiin.

Merkittiin, että henkilöstöpalvelupäällikkö Jouni Urpalainen poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn aikana klo 17.30.

Hyvinvointilautakunnan osavuosisikatsaus 3/3 2016

1319/02/02/02/2016, 1850/02/02/02/2017

HVLTK § 25

Valmistelija: Tuula Salovuori

Kunnan tilinpäätös on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Hallitus käsittelee alustavan tilinpäätöksen maanantaina 13.3.2017 ja lopullinen tilinpäätös viedään kaupunginhallituksen allekirjoitettavaksi maanantaina 27.3.2017.

Valtuustossa tilintarkastajien tarkastama tilinpäätös on 30.5.2017.

Kuntalain mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunta arvioi ovatko valtuuston asettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Vastuualueen taloudesta ja toiminnasta on laadittu 3/3 -osavuosisiraportti taloushallinnon antaman ohjeen mukaisesti.

Hyvinvointilautakunnan sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat lukuun ottamatta elämänlaatupalveluiden joidenkin yksiköiden kävijätavoitteita. Lautakunnan sitova määräraha alittui 1,8 M€ toimintakateen toteutumanprosentin ollessa 95,9 %.

Oheismateriaali:

Osavuosisikatsaus 3/3 2016

Hyvinvointijohtajan ehdotus:

Hyvinvointilautakunta merkitsee osavuosisikatsauksen 3/3 2016 tiedokseen edelleen kaupunginhallitukselle toimitettavaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Hyvinvointi- ja koulutuspalvelujen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko vuodelta 2016

1854/00/03/01/2017

HVLTK § 26

Valmistelija: Tuula Salovuori

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on järjestetty kaupunkikonsernissa. Lisäksi on annettava selvitys siitä, onko valvonnassa havaittu puutteita päättyneellä tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää tulevalla taloussuunnittelukaudella.

Sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että

- kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan
- omaisuus ja voimavarat turvataan

Sisäisen valvonnan tulisi toteutua kunnan johtamis-, suunnittelu ja ohjausjärjestelmissä sekä -käytännöissä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon laadinta:

- Vastuualuejohto laatii selonteon, joka viedään ko. lautakunnan hyväksyttäväksi
- Hallinto- ja talousjohtaja laativat selonteon keskushallinnon ja konsernipalvelujen osalta
- Strategisten konserniyhtiöiden hallitukset laativat selonteon yhtiöidensä osalta.

Kaikki sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteot tulee toimittaa **28.2.2016 mennessä** tarkastus- ja riskienhallintayksikköön, jossa selonteista kootaan yhteenveto kaupunginhallituksen käsittelyä varten.

Oheismateriaali:

Hyvinvointipalvelujen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko vuodelta 2016

Hyvinvointijohtajan ehdotus:

Hyvinvointilautakunta merkitsee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon vuodelta 2016 tiedokseen edelleen kaupunginhallitukselle annettavaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Viranhaltijapäätökset

HVLTK § 27

Imatran yhteislukion rehtori

- 31.1.2017 § 6 / Viranhaltijan valitseminen lukion matematiikan ja kemian lehtorin viran (3006) toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen 1.8.2017 lukien

Vuoksenniskan koulun rehtori

- 27.1.2017 § 2 / Luokanopettajan viran (0006) toistaiseksi voimassa olevan virkasuhteen valintapäätöksen vahvistaminen

Hyvinvointijohtajan ehdotus:

Lautakunta päättää hyväksyä viranhaltijapäätökset todeten, ettei käytä otto-oikeuttaan.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Merkittiin, että lautakunnan jäsen Ari Porrasmäki poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn aikana klo 19.10.

Saapuneet kirjeet

HVLTK § 28

Linnalan koulun vanhempaintoimikunta

Kannanotto erikoisluokkien sekä Mansikkalan kampuksen sijoittumiseen Imatralla

Hyvinvointijohtajan ehdotus:

Merkitään saapuneet kirjeet tiedoksi.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

Tilannekatsaus International Baccalaureate (IB) -lukion tilanteeseen

1246/12/00/00/2016

HVLTK § 29

Valmistelija: Tuula Salovuori

Hyvinvointilautakunta on käsitellyt International Baccalaureate (IB) opetuksen järjestämisasiaa kokouksessaan 21.6.2016 § 57 ja kaupunginhallitus 27.6.2016 § 166. Imatran ja Lappeenrannan kaupungit ovat antaneet opetus- ja kulttuuriministeriölle pyydetyn selvityksen 25.4.2016. Imatran ja Lappeenrannan kaupungit ovat myös hakenneet kaupunginhallitusten tekemien päätösten perusteella järjestämislupaa nykymuotoiselle toiminnalle, jos ministeriö päätyy tulkitsemaan, että ministeriön aiempi lupa ei oikeuta opiskelijoiden osallistumista IB-opetukseen Lappeenrannassa työskennellen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole vielä antanut vastaustaan selvityspyyntöön eikä myöskään käsitellyt järjestämislupahakemusta.

Keväällä 2016 opiskelijat olivat hakenneet entisen mallin mukaisesti toteutettavaan IB-koulutusohjelmaan. Opiskelijat valittiin kesäkuussa 2016. Vastauksia selvitykseen ja lupahakemukseen ei saatu lukuvouden alkuun mennessä. Pre-vuoden opiskelijat otettiin Lappeenrannassa Lyseon lukion opiskelijoiksi, mutta muutoin aiemmin aloittaneet opiskelijat jatkoivat opintojaan aiempien suunnitelmiensa mukaisesti Imatran yhteislukion opiskelijoina, mutta Lappeenrannassa työskennellen. Imatralla pre-vuoden opiskelijat otettiin Imatran yhteislyseon opiskelijoiksi, mutta heitä ei ilmoitettu opetuksen järjestäjä tiedonkeruussa IB-opiskelijoiksi.

Yhteishaku elokuussa 2017 alkavaan koulutukseen on käynnistynyt. Hakuaika on 21.1.- 14.3.2017. Tuona aikana peruskoulunsa tänä keväänä päättävien tulee valita mihin toisen asteen opintoihin he hakeutuvat.

Koska on todennäköistä, että opetus- ja kulttuuriministeriö ei ehdi ratkaista IB-hakemusasiaa yhteishaun aikana, tulee linjata, miten opiskelijoita ohjataan hakemaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lähettänyt 20.1.2017 lausuntopyynnölle kaikille lukiokoulutuksen järjestäjille ehdotuksen hallituksen esitykseksi lukiolain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta. Ehdotus koskee lukion erityistehtävän myöntämistä ja sen rahoittamista, siis mm. IB-lukioita. Lakiesitys on tarkoitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi kevään 2017 aikana. Ministeriöstä on tulossa ohjeet, joiden mukaan erityistehtävän saaneiden lukiokoulutuksen järjestäjien on haettava kevään 2017 aikana jatkolupaa lukuvuodelle 2017 – 2018. Kun eduskunta on käsitellyt lukiolain ja rahoituslain muutosesityksen, tulevat haettaviksi pysyvät/pitkäaikaiset erityisen koulutustehtävän luvat, jotka ministeriön on tarkoitus ratkaista syys-lokakuussa 2017.

Opiskelijoiden edun mukaista olisi jatkaa IB-opetuksen tarjoamista samalla tavoin kuin on menetelty vuodesta 2004 lukien siihen saakka, kun ministeriö ratkaisee asian. Tällöin Lappeenrannan IB-opetukseen halukkaat opiskelijat ohjattaisiin hakemaan entiseen tapaan Imatran yhteislukion IB-linjalle Lappeenrannan toimipisteeseen. Mikäli järjestämislupa-asia ratkeaisi ennen lukuvuoden alkua, meneteläisiin ministeriön päätöksen mukaisesti. Jos järjestämislupaa ei myönnettäisi myös Lappeenrannassa toteutettavaan IB-opetukseen, voisivat vuoden 2017 aikana valittavat IB-opiskelijat jatkaa opintojaan IB-ohjelman mukaisesti Imatran toimipisteessä tai vaihtoehtoisesti niin halutessaan siirtyä ylimääräisille paikoille Lappeenrannan Lyseon lukioon opiskelemaan suomenkielistä kansallista ylioppilastutkintoa.

Edellä kuvatun toimintamallin riskinä on, että opetus- ja kulttuuriministeriö ei maksa IB-opiskelijoista valtionosuutta. Mikäli ministeriö katsoo, että Imatran ja Lappeenrannan kaupungit ovat toimineet vastoin lukiolakia, voidaan valtionosuuksia periä takaisin myös takautuvasti. Toisen ja kolmannen vuosikurssin IB-opiskelijasta maksettava valtionosuus on 8992,64 euroa/opiskelija/vuosi (tunnusluvun mukainen yksikköhinta *1,6). Varsinaisia IB-opiskelijoita on kummassakin toimipisteessä ollut vuosittain noin 20-30 ja pre-vuoden opiskelijoita noin 10 -15. Pre-vuoden ajalta valtionosuus on sama kuin kansallisessa lukio-opetuksessa eli 5620,40 euroa/opiskelija/vuosi . Korotettua valtionosuutta varsinaisiin IB-opiskelijoihin saadaan laskennallisesti 50 oppilaan mukaan.

Hyvinvointijohtajan ehdotus:

Hyvinvointilautakunta päättää, että Lappeenrannassa IB-opintoihin haluavat opiskelijat ohjataan hakemaan entiseen tapaan Imatran yhteislukion IB-linjan Lappeenrannan toimipisteeseen ja Imatralla IB-opintoihin haluavat ohjataan hakemaan Imatran yhteislukion IB-linjan Imatran toimipisteeseen. Opiskelijoita informoidaan, että järjestämislupa Lappeenrannassa annettavasta opetuksesta on edelleen käsiteltävänä opetus- ja kulttuuriministeriössä. Mikäli ministeriön päätös on kielteinen, voivat IB-opetukseen valitut opiskelijat jatkaa IB-opintojaan Imatralla tai siirtyä Lappeenrannan Lyseon kansallisen lukiotutkinnon opiskelijoiksi.

Päätös:

Hyväksyttiin.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS**Muutoksenhakukiellot**

Kieltojen perusteet	Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 91 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Pykälät: 20 - 23, 25 - 29
	Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 89 §:n 1 mom mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät: 24
	HVall 3 §:n 1 mom. / muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät ja valituskieltojen perusteet:

Oikaisuvaatimusohjeet

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja -aika	Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite Hyvinvointilautakunta Virastokatu 2 55100 Imatra Sähköposti: kirjaamo@imatra.fi Pykälät: 24 Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista klo 15 mennessä.
Oikaisuvaatimuksen sisältö	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Liitetään pöytäkirjaan

Valitusosoitus

Valitusviranomainen ja valitusaika	Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.
	<p>Valitusviranomainen, osoitteet:</p> <p>Itä-Suomen hallinto-oikeus Käyntiosoite: Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio Postiosoite: PL 1744, 70101 Kuopio Puhelin: 029 56 42500 (vaihe), Faksi: 029 56 42501 Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi</p> <p>Kunnallisvalitus, pykälät: Valitusaika 30 päivää</p> <p>Hallintovalitus, pykälät: Valitusaika päivää</p>
	<p>Muu valitusviranomainen, osoite ja postiosoite Pykälät Valitusaika 14 päivää</p> <p>Markkinaoikeus Radanrakentajantie 5 00520 HELSINKI</p> <p>Sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi</p> <p>Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista.</p>
Valituskirja	<p>Valituskirjassa on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - valittajan nimi, ammatti, asuinkunta ja postiosoite - päätös, johon haetaan muutosta - miltä osin päätöksestä valitetaan ja muutos, joka siihen vaaditaan tehtäväksi - muutosvaatimuksen perusteet <p>Valituskirja on valittajan tai valituskirjan muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjan, siinä on mainittava myös laatijan ammatti, asuinkunta ja postiosoite.</p> <p>Valituskirjaan on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä päivästä, josta valitusaika on luettava.</p>
Valitusasiakirjojen toimitaminen	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p> <p>Valitusasiakirjat voi toimittaa myös: nimi, osoite ja postiosoite Pykälät:</p> <p>Valitusasiakirjat on toimitettava ¹⁾: nimi, osoite ja postiosoite Pykälät:</p>
Lisätietoja	<p>Itä-Suomen hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa (Tuomioistuinmaksulaki 1455/2015). Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.</p> <p>Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje / valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>

¹⁾ Jos toimitettava muulle kuin valitusviranomaiselle.
pöytäkirjaan

Liitetään